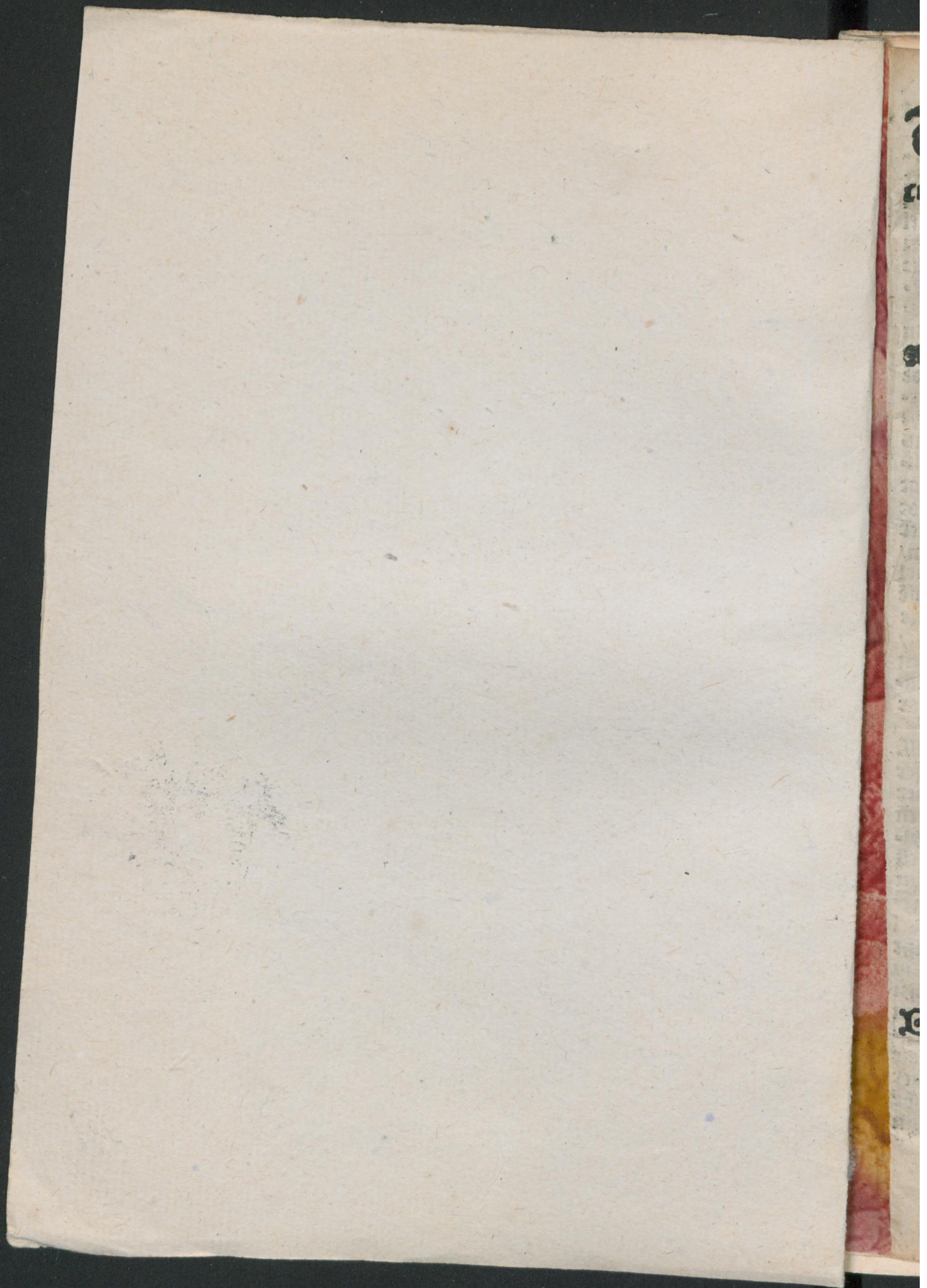

Veronschuldinghe van Jacob Valmar / vanden Capiteynen Cosmo de Pescarengis ende Nicolas de Maulde sone vanden Heere van Mansart / te Leyden openbaerlyck onthalst / ende van den anderen die met hemlieden belast zyn / zoo vele elcken aengaet.

Aenden Doorluchtighen ende Hoochgheboren Vorst den Graue van Leycester Lieutenant vande Coninginne van Enghelandt / ende Gouverneur Generael deser vereenichde Nederlantsche Provincien.

TOT VTRECHT

By Jan Cornelisz oon Ordinaris ghesworen drucker van zijn Excell. ende mijn Heeren Staten Stichts van Vtrecht woonende inden Enghel byde Hieronymus Schole / Int Jaer An. M. D. LXXXVIJ.

Doorluchtighe, Hoochgeboren Vorſt ghenadighē Heerē

Oe wel men naer rechte altijts goed ver-
mogen heeft vande ghewesene ſententie/ ende preſumeert
dat den rechter zynen eedt/conſcientie/ eñ wettelycke plicht
daer in behoorlyck ghequeten heeft: Nochtans nademael
dat de ſententien onlancx byden Magiſtraet van Leyden
ghewesen/ daer by Jacob Valmar Ouderling der Kercke
Chriſti aldaer/ Capiteyn Coſmo de Peſcarengis/ eñ de E-
dele Nicolas de Maulde oock Capiteyn / beyde onder the-
vel van uwe Excell. om den hals gebracht zijn / niet alleen
zijn vol onrechts / maer oock nul/ egheen/ eñ van onweerden: Wy en hebben niet
connen na laten (ghemerckt wy mede in haerlieder ſtuck zijn) tot haerlieder ende
onſer onſchult / aen uwe Excell. Gouverneur generael deſer vereenichde Neder-
lantſche Provincien/ wien mijn Heeren de Staten generael abſolute macht ende
auctoriteyt toegedragen hebben in tſtuck vander Oorloge/eñ gelyck als de Gou-
verneurs generael ten tijden Keyſer Caroli hebben ghehadt int ſtuck vande poli-
cie eñ juſticie/onſe toevlucht te nemen/de ſelue onſe clachten voor te draghen/ eñ tot
onſer hulpe eñ beſchermeniſſe teghen alle ghewelt eñ ouerlaſt aen te roepen. Tot
welcken eynde wy uwe Excell. volgende haer expres beuel/wel hebben willē naer
de naecte waerheyt eñ eenvoudelycken de gheſchideniſſe vanden ſtucke verhalen/
eñ betoonen dat de voornoemde executie anders niet geſchiet en is dan door enckel
haet en nijt teghen de ware Chriſtelycke religie / teghen alle Kerckelycke perſoonē
de Kercke regerende en de reyne leere van herten toeſtaen/ mitſgaders door enkele
partyſchap tegen de Coninginne van Engelant / uwe Excell. eñ de Engelſe natie/
die de voorſz rechters int herte ghedragen hebben / niet van heden oft van giſteren
maer ouer langhen tijt/ zo uwe Excell. beter dan ons bekent is. tWelcke wy pro-
teſteren niet voor te brenghen door eenighe wederwrake oft injurie/ maer daer toe
ghedrongen tot noodige beſchermeniſſe van onſen rechte.

Om dan den eerſten Cloot eñ oorſpronc vander ſake te ontdecken / uwe Excell.
ſs indachtich dat alſo de ſelue eenen nationalen ſynodus van alle de Kercken deſer
vereenichde Provincien tſamen beroepen hadde in ſGrauen-Hage/ ende dat daer
toe de particuliere claſſes in Maio 1587. moeſten verſamelen opde puncten eñ
articulen diemen daer ſoude handelen om een goede eenformighe Kerckelycke or-
donnancie te beſluyten: Die van de Magiſtraet van Leyden hebben expreſſelyck
verboden dat niemandt en ſoude reyſen wt den Kerckenraet van Leyden tot den
particulieren ſynodum daer toe beroepen te Rotterdam. Ende naer dien de Kerc-
ken-dienaers met ſommighe vanden Kerckenraet vertoonden dat men het beuel
van uwe Excell. niet en behoorde na te laten/ Jan Janſſen Baerſdorp doē ter tijt
preſiderende Borgemeeſter gaf daer op tot antwoort/datmen met uwe Excell. in
dat ſtuck niet te doene en hadde/eñ dat de Heeren van Leyden niemant en kenden
die zulcke vergaderinghen mochte te ſamen roepen/dan alleene de Heeren Staten
ſtaetſche wijſe vgadert. Hoe wel dat mijn Heere de Prince van Orangien hooch-
loffelijcker gedachte in voorgaende jaren hadde doen vgaderen twee nationale
ſynodos/den eenen tot Dordrecht eñ den anderen te Middelborch in Zeelant/daer
de Staten van Hollant toe verſocht zijnde geene van hen gedeputeerden en hebbē
willen

willen seynden/ noch oock de vergaderinge by haren bevele latẽ doen / maer hebbẽ
zyne Princelycke Excell. selve daer mede laten gewerden. Zo oock de particuliere
synodi daer voor eñ naer alle jare in Hollant zyn ghehouden geweest sonder bevel
ende auctoriteyt vande selve Staten.

Zy hebben oock te Leyden Dienaers des woorts gesocht die van onsuyver leere
waren/ Vyanden vande Christelycke discipline/ om de Kercke in twist te stellẽ/ na
mentlyc Caspar Coolhaes/ eñ Petrum Hackium die zy daer toe ghehouden ende
gehuert hebben (so Hackius vã zynen twweghe selve bekent heeft) om de Kercke in
roere te houden / ende verboden in conformiteyt metten anderen Kercken te co-
men.

In teecken van dien / eñ dat zy gesocht hebben een bysondere ende particuliere
Kerckenregeringe alle andere Lercken op te dringhen/ so hebben Peeter Adriaen-
ssen vander Werf / Hackius / Coolhaes eñ hare complicen sich hondertmael be-
roemt/ dat de Stadt Leyden soude het wit zyn daer naer tgantsche Landt soude
schieten.

Den 22. in Maio 1587. heeft Hackius in volle Consistorie ofte Kerckenraet
verclaert dat ghelyck de Heeren van Leyden den Spaengiaert ende Franchois
hadden tegen gestaen/ zy oock alsoo den Engelsman souden teghen staen. Daertoe
voeghende dese woorden/ Pauwels Buys is gister hier ghewecst/ ende heeft mijn
Heeren vermaent dat zy haer de cap niet en souden laten aentrecken/ eñ dat zy den
voornemen zijnder Excell. by tijden souden wederstaen : Daertoe zy gesint zijn/ al
en soude den eenen steen opden anderen niet blijven aende Stadt Leyden. Sey-
de voorts/ liever de Spaensche Inquisitie dã de Geneefsche discipline/ die pockige
hoere : Dat hebbe ick opden predickstoel ten anderen tijden gepredickt/ ende zou-
det oock noch doen / indien te passe quame / ende mijn Heeren hebbent ghepresen
ende goet ghevonden. Daertoe noch voegende dat de Borgemeester Peeter Adri-
aenssen eñ Jan Janssen Baersdorp hem hadden geseyt dat hy zijn stuck manne-
lyck soude drijven/ zy souden hem bystant ende nemmermeer verlaten/ so lange als
zy eenen stuyver inde Werelt hadden. Ja seyde dat zy den eedt van hem daer op
hadden begeert/ doch hy en hadde geenen eedt willen doẽ/ maer haddet met hant-
tastinghe belooft.

Ende op dat niemant en soude dencken dat Hackius dit wel mach hebben ghe-
seyt: Maer dat daer wt niet en volget dat den Magistraet sulx is/ als hy van Hac-
kio beschreven wordt/ dat salmen verstaen wt tgene daer na gevolcht is

Want als den Borgemeesteren dit alsoo was vertoont/ zo hebben zy een acte ghe
maeckt van date den 28. eñ 30. Maij respective onderteyckent P. Vos : Daer
mede zy dese sake hebben ghesmoort/ sonder dat zy Hackio int alderminste eenighe
schult hebben opghelept : Wel expresselyck belastende dat desen aengaende gheen
vermaninghe meer en soude worden gemaeckt/ oft zy souden alle de Dienaren ter
Stadt wt setten. Tegen welcke acte de Dienaren des woorts eẽ Remonstrancie
hebben overgegeven daer in zy ghenoch daer teghen protesteerden. Welcke voorsz
Remonstrancie tot noch toe is onbeantwoort gebleven. Ja dat meer is/ zy hebbẽ
Hackium / die daer naer/ om zyn valsche en oproerige leere/ soo teghen dEnghel-
schen/ als teghen de Kercken ghesuspendeert is / altijt onderhouden met zyn oude
stipendium/ zoo zy oock doen Coolhaes mede gesuspendeert van het ministerie eñ
geexcõmuniceert : Eñ de selve vete betaelt dã de gene die in actuelen dienst waren

Alles

Alles nochtans teghen dexpresse ordonnantie van uwe Excell. Daer by ghenoch hen de voet gheuende / ende hun stuck approberende.

Wy schamen ons te verhalen de schandelicke propoosten/ die zy niet alleen in haren Collegien/ maer oock wel in andere gheselschappen hebben gesproken ten aenhooren van veel persoonen / te weten / dat noyt meerder banckerottier in Hollant en is gheweest als uwe Excell. die desen Landen wel 36 Tonnen Gouts hadde ontuoert/ sonder yemant daer van te betalen.

Men weet oock wel dat zy geen ander reden ghehadt en hebben om den hoochgeleerde eñ vermaerde Doctorem Donellũ eersten professeur inden Rechtẽ schandelic af te stellẽ/ dan om sijn vromichz/ iuer tot de ware Religie eñ tot de sake van Engelant/ die een is met de auctoriteyt van uwe Excell. eñ met der eenicheyt ende welstant deser Landen . Niet teghenstaende nochtans dat de Staten van Hollant ouer meer dan een jaer te vooren den seluen Heere Donellum versocht haddẽ te Leyden te blijuen ende daer toe hem goede eñ verseckerde brieuen verleent dat men hem zijn tractement soude betalen weder hy lessen dede ofte niet.

Hebben oock alle oorsake wt den hoecke ghesocht om D. Saraviam/ die daer oock professeur was in Theologie/ met oneere ende schande wt den stoel te stootẽ. Maer en hebben daer toe gheen andere dan dese valsche accusatie connen vinden.

Wy gaen oock hier voorby / als alle de werelt kennelyck / dat seker Papist oft Jesuit genaemt Assendelft seere langhen tijt openbaerlyck te Leyden Schole gehouden heeft/ ende aldaer geleert den Jesuitischen Catechismum / daer de Borgemeester Peeter Adriaenssen zijnen soon oock ghesonden heeft. Ende hoe wel die vanden Prouincialen Rade in Hollant den Schout ghelast hadden daerop te informeren / wordt nochtans alsnoch de selue Schole aldaer bijden Magistraet voorghestaen.

Is oock meer dan notoor / dat zy zo vele te weghe gebracht hebben int leste vernieuwen vande Magistraet van Leyden/ dat meest de gene die vande Religie waren afghestelt/ ende in hare plaetssen Papisten ofte afuallighe vande Religie inde Wet inde vroetschap ende andere ampten des Stadts ghestelt zijn.

Waer voor salmen houden Jan Janssen Baersdorp een vanden Rechters die ten diuersche tijden eñ plaetssen sich geroemt heeft dat hy mach ter predicatie gaẽ ende sich dragen ende veynsen zo hy wilde: Nochtans indien men hem open snede/ men soude een dobbel Catholyck in zijn herte vinden/ eñ eenen anderen/ die rondt verclaert heeft dat hy zijnen hoet niet en soude willen versettẽ oft hy Spaensch oft Engelsch ware.

Ende de voorsz Peeter Adriaenssen / vanden welcken Andries Schot betuycht heeft dat alsomen in volle Vroetschap las de leste Missiue ende Remonstrantie vã uwe Excell. an die van Leyden gelyc als an andere Steden gesondẽ/ de selue Borgemeester seyde/ men pleecht int oude testament zyn cleederen te schueren wanneer men eenigen Gods laster hoorde spreken: maer hier wort rechtschapighen oorsake gegeuen om zijn cleederen te schueren: Beteeckenende daer by uwe Excell. brief ende Remonstrantie: Zo al tselue kennelyck is alle hun medebroeders. Met al welc eñ naeruolgende verhael/ wy en verstaen geensins de vrome te beschuldigẽ: eñ en souden dit oock int licht niet brengen/ ten ware dat het te Leyden een yder kond ware/ inden Kercken-boeck met meer andere partijdige dingen aengeteyckent / openbaerlyck den ganschen gemeynte voorgelesen/ eyntlyc van acht oft negen ghe-

loof weerdige

loofweerdighe persoonen ter ordonnantie vanden Prouincialen Rade van Hol-
landt by eede verclaert ende tot dese sake nootelyck dienende.
Desen haet tegen de ware Christelycke Religie eñ tegen uwe Excell. en heeft nz
alleen gewortelt inde herten vanden Magistraet van Leyden/maer ooc vā eenige
der voornaemste van der Statē van Hollant/so men claerlyc genoch can merckē
wt het beleyt van alle heure saken: Daer by zy trachten de Coninginne van En-
gelāt/ uwe Excell. eñ alle de gene die de selue toegedaē zijn te bezwaren met groote
leugenen/ lasteren eñ calumnien/ eñ also byden gemeynen Volcke behaet te makē/
op dat zy (verworpen hebbeñ de absolute auctoriteyt/ macht eñ beuel uwe Excell.
by henlieden met den anderen Staten toegedragen in Januario 1586. int stuck
vander Oorloge/eñ gelyck als de Gouuerneurs generael onder dē Keyser Kaerle
int stuc vāde policie eñ justicie) soudē selue blijuen inde regeringe vādē lāde. Wāt
hoe wel zy alomme so by mōde als by geschrifte zeere beroemen dat zy uwe Excell.
willen hanthouden inde voorsz auctoriteyt / nochtans sietmen datelyc dat zy ver-
bonden makē met elcanderen/ de ouerste eñ Stadthouderē vandē Prouinciē Co-
lonellē/ Capiteynē eñ Crijchsliedē aē huerliedē coorde trecken by alle onbehoorlic-
ke middelē eñ conspiratiē / de selue doen nieuwe eeden doen/ende aftrecken van de
deuotie/ affectie ende gunste van hare Maiesteyt ende van uwe Excell.
Wie is so blint die niet en siet dz de Stadt Sluys in Vlaenderē / de welcke diēde
om de gansche Oorloge af te keeren van dese vereenichde Prouincien / eñ dē Vyāt
onder de voet te brenghen: Die ooc met cleyne moeyte eñ luttel schepen conde ontset
worden/ indien uwe Excell. in haer loffelyck voornemē niet openlyc wederstaen/
maer wel gesecondeert hadde geweest / moetwillichlic verlaten is van hulpe ende
secours / eñ geuallen in handen vanden Vyant? Wie en siet niet dat alle dese Pro-
uincien nu so gescheurt eñ gedeylt zijn dat zy door heurliedē twist eer lanck / deens
voor eñ dandē na geschapen zijn te vallen onder het joc der Spaensche tyrannie?
Door alle welcke redenē/eenige goede Borgers van Leyden/aenmercken den el-
lendigen stant vanden Lande/ het verloop eñ gantsch vlaten des gemeene Lants
saken/ datmē geen deuoor meer dede om daer in te vsien ende den Vyandt af bruec
te doene/selfs in dese gelegenthz des tijts / als wanneer de Prince vā Parme nz ve-
le en conste wtrechten/muts dat hy vele van zijn Crijchs Volck te peerde eñ te voete
gesonden hadde in Vranckrijck tot hulpe van die van Guise: dat oock dese elende
sproot wt haet teghen de ware Christelycke Religie / teghen de Dienaers vander
Kercke eñ Kerckenraet/ Ja wt een cleyn achten van hare Maiesteyt van Engelāt
van uwe Excell. eñ vande Engelsche natie / causerende grooten twist/dissensie eñ
oneenichheyt in vele steden eñ Prouincien / eñ sonderlinge in Hollant/ die de treffe-
lijcste eñ machtichste Prouincie is: Eñ datmen so langsaem was van te accorderē
met uwe Excell. ende die te restitueren inde behoorlycke auctoriteyt bijder voor-
noemden Placcate ghedefereert / daer toe nochtans etlycke Prouincien ende Ste-
den zeer gheneycht waren. De selue Borghers (zegghe ick) hebben sich / door e-
nen goeden yuer die zy den weluaert vanden Lande draghende waren / gheuon-
den by uwer Excell. tot Vtrecht / om de selue aen te draghen hun goede wille tot
den dienst vanden Lande / van hare Maiesteyt ende van uwe Excell. ende om
vande selue te verstaen oft haer soude aenghenaem wesen dat zy in goeden ghe-
tale alle de voornoemde inconuenienten eñ periculen souden den Magistraet der
Stadt Leyden ernstelick vertoonen / eñ vsoecken daer op behoorlycke spoedighe

prouisie te stellen ende Resolutie te nemen. Op dat uwe Excell. weder ghestelt we
sende in behoorlycke auctoriteyt sonder langher tijt Vlies mochte aengrijpen de
ghemeyne regheringhe/ conseruatie/ ende beschermenisse vanden Lande zoot be
hoort. Ghemerckt dat de Prouincien door dese oneenicheyt gedeylt/ gheschuert
ende verwoest moesten worden. Waer op uwe Excell. den seluen Borgheas be-
danckt heeft van sulck een goede presentatie/ ende ghebeden daer toe hen beste te
willen doen by alle behoorlycke middelen: Behaluen nochtans dat het gheschide
zonder confusie beroerte ofte bloetstortinghe.

De selue Borgers wedergekeert zijnde hebben sich met noch drije oft viere den
10. Octobris 87. stilo nouo by schoonen daghe ende met open deuren commen be-
raden met Adolf van Meetkercke eertijts president van Vlaenderen tot zynen
huyse/ Vhalende hen ghebesoigneerde met uwe Excell. ende Raedt gevraecht wat
hen te doen stondt. Want op onderlinghe eenighe dispute gheuallen zijnde/ is ge-
seyt dat sulcke Vtooghen ende versoecken dickwils byden Magistraet niet wel ge-
nomen en werden/ ende nochtans dat het den ondersaten wel geoorloft was in al-
ler billicheyt/ in aller vrije Republiken/ haren Magistraet te Vmanen van haren
ampt/ als zy beuonden den noot sulcx te Vereysschen: Selfs dat de Dienaers der
Kercken van Hollandt ghenoch ghelyck Vtooch in substantie onlancx ghedaen
hadden aenden Staten van Hollant/ dat hemlieden wel afghenomen was: Ende
dat oock uwe Excell. tselue also goet gheuonden hadde. Zonder eenighe voorder
resolutie ofte besluyt als doen te nemen.

Maer is daer na ghebuert dat eenighe vande voorsz Borghers hun laten dunc
kende dat het voorsz Vtooch den Magistraet meer soude Vbitteren ghemerckt dat
vele van hen sich teghen uwe Excell. (so voorsz is) altyts zeer partydich gedragen
hadden ende op uwe voorgaende brieuen ende Remonstantie niet gheacht/ noch
den vroetschap ende ghemeynte (zoo zy ghehouden waren) die ghecommitteert/
hadden ten seluen daghe na den middach elders Vgadert gheweest/ ende voorghe-
slaghen te ghebruycken den nauolghende vaste ende zekere middele die wy hier ter
goeder trouwe ende rondelyck hebben willen Vhalen.

Te weten/ also de Capiteyn Maulde te Leyden in garnisoen lach/ ende dat uwe
Excell. hem met zijne compaignie by letter en patente ontboden hadde om wt der
Stadt te trecken nade Schants vanden ouersten Schenck/ was voorgeslaghen
ende gheraemt dat de selue Capiteyn op saterdach daer na den x. Octobris sa-
uonts sich soude met zijn patente vinden byden Magistraet/ ende Vlof vraghen/
om sondaechs wt der Stadt te vertrecken: Ende sondaechs smorghens te ses vren
zoude de selue Maulde met zijn compaignie ghetrocken hebben langs de breede
strate tot voor het Raethuys: Aldaer vijftich oft tsestich goede Borghers wesende
inde Wapenen hen zouden doen ophouden ende stille staen/ ende Vclaren dat het
was tot handthoudinghe vande Religie ende dienst van uwe Excell. ende zouden
begheeren dat hy daer by hemlieden zoude blijuen om alle zaken met goede ordene
zonder confusie/ ende oproer wt te helpen rechten. Ten welcken eynde soudemen
oock terstont van den Raethuys ende elders afgheroepen ende vercondicht hebbē
zekere schrift ghenoch in deser substantie.

Men laet vveten een yder dat de goede Borgeren sich inde VVapenen begeuen hebben tot dienste vande Coninginne van Engelant, tot hanthouden vande vvare Christelycke Religie, ende om den doorluchtighen Graue van Leycester Gouuerneur generael deser vereenichde

Prouincien

Prouincien vveder te ſtellen inde auctoriteyt hem by mijn Heeren de generale Staten tot ſynen eerſten aencomen in deſe Landen toegedragen, tot ruſte deſer ſtede ende vveluaert vā den ghemeynen Lande. Laſtende daerom een yder ſich ſtille te houden, ende niemandt in lijf ofte goedt eenighe verhinderinghe ofte ſchade te doene, op lijfſtraffe.

Het Veltgheſchrey ſoude ghevveeſt hebben, Vive de Coninginne van Enghelandt ende zijn Excell. tVVelck byde Sententie liſtelyck is verſvvegē.

Daer na de Borghers die inde Wapenen ſouden ghewreeſt zijn met andere die der meer ſouden by commen in grooten ghetale zouden ſich by goede middelen Gſekert hebben van eenen Borghemeeſter ende twee of drij ander / zonder de ſelue in lijf oft goet eenighe ghinderinghe te doene. Ende om alle plunderinghe / ende bloetſtortinghe te ghoeden de voorſz Capiteyn zoude met zyne compaignie inde Wapenen ghebleuen hebben tot dat al zoude ghedaen gheweeſt zijn. Dat was den voorſlach opden voorſz vrijdach na middach beraemt / ſonder eenlycke reſolutie te nemen: Midts dat gheſeyt was datmen den aenſtaenden nacht (die raed pleecht te gheuen) ſich beter ſoude bedencken.

So dat zy des nachts op als beter ghelet hebbende / hebben ſaterdachs den 10. Octobris het ſtuck weder hernomen ende noch een oft twee heure medeborghers ontdeckt. By rade ende aduijſe vande welcke / eñ ſonderlinghe achtnemende opde voorſz ernſtighe vmaninge van uwer Excell. hebben den voorſz aenſlach concept ende raminge zo de ſake noch in haer gheheel was / ganſchelyck ghandert ende gereſolueert / achter te laten: Zo die oock achter ghelaten / ende geenſins geattenteert aengeuangen noch in twerck geſtelt is. Maer in ſtede van dien is goet geuonden uwe Excell. van als te onderrechten / eñ te ſchrijuen den brief hier by gevoecht.

Doorluchtighe, Hoochgeboren Vorſt. VVy hebben vvt het rapport vanden goeden Borgeren die by uvve Excell. gevveeſt zijn met blijſchap verſtaē de goede gonſte die uvve Excell. is dragende tot den vvelvaert des gemeynes Landts ende deſer Stadt Leyden, ende dat onſe goede vville v aenghenaem is gevveeſt. Dien volgende hebben diuerſche vergaderingen gehoudē om ons concept byden beſten middele te effectueren, ende onder ander voorgeſlagē ons inde VVapenen te begeuen ende van eenighe perſoonen tot meeſte verzekertheyt vanden ſtucke ons verſekeren. Maer daer naer op als beter ghelet hebbende, om alle oproer, ende bloetſtortinge te verhoeden, hebben zekerder ghevonden deſe ſake te laten varen, ende ganſchelyck achter te laten: Ons ganſchelyck vertrouvvende dat ter naeſter comſte van uvve Excell. binnen deſer Stadt Leyden zy by alle goede ende behoorlycke middelen beter ende verſekerder ſal zelue mettē Magiſtraet, met den vroetſchap ende andere goede Borgheren daer op moghen handelen. Daertoe oock vvy belouen alle onſe behulp ende byſtandt. Niet tvvijffelende maer uvve Excell. verſekerende dat alle zaken ſullen dan volbracht vvorden tot goeden gevvenſchtē eynde, ende uvve Excell. gheſtelt in de volcommen auctoriteyt haer eertijts ghedefereert. Om vvaer van uvve Excell. int lange te onderrichten, vvy

ſenden

ſenden hier mede Andries Schot, oude Schepene van Leyden, die ten tijde vande belegertheyt Colonnel vvas vanden Borgheren, ende ſich altijts zeer vromelyck ende ghetrouvvelyck ghedragen heeſt, met noch een andere onſe medebroeder. De vvelcke uvve Excell. zal ghelieuen goet ghehoor ende gheloof te gheuen.

Doorluchtighe, Hoochgheboren Vorſt, vvy bidden Godt Almachtich uvve regeringhe ghenadelyck te zeghenen, Tot Leyden deſen x. Octobris XV.c LXXXVII.

Welcke brief van diuerſche goede Borghers gheteeckent is ghewceſt / ende by Andries Schot ten ſeluen dage belooft aen uwe Excell. te dragen. Maer alſo hy daer na veranderde van ſinne / is den brief ghedragen by Heyndrick van Soeſt/ ende uwe Excell. door hem van als onderricht.

Dien volgende/ mits dat de ſake gantſch verandert was/ en heeft de Capiteyn Maulde ſaterdaechs nae middach ſich met zijn patente niet ghepreſenteert aenden Magiſtraet: ſonder twelcke den aenſlach niet en conde ſondach int werck gheſtelt worden. Zo oock den ſeluen ſondach ende andere nauolgende daghen in alle ſtilichept zyn voorby laten gaen / ende de ſaecke gantſchelyck daer op blijuen berustende.

Welcken niet jeghenſtaende / alſo Andries Schot het voornoemde ſtuck/dat hy nochtans wiſte verandert te zijn/den Magiſtraet ten quaetſten aengedragen hadde/ werdt daerom de voorſz Jacob Valmar gheuanghen/ende zeker daghen daer na de Capiteyn Maulde met ſijncompaignie wt der Stadt gheſtelt/ ende gecommen weſende te Woerden werdt aldaer byden Heere van Poelgheeſt ende twee andere Commiſſariſſen gheuanghen / ende daer na binnen Leyden gebracht.

De Capiteyn Coſmo was langhe te vooren gheuanghen om andere ſaken particuliere. Daer na hy oocmetten voorſz ſtucke bezwaert is: Ende by groote zware ende ongheloofſelycke tormenten hem zeker kenniſſe wtgheperſt van ſaken daer van hy den meeſtendeel niet en wiſte: Emmers en is niemant van ons die van zijn ſtuck oft van eenighe conuenticle tſijnen hupſe ghehouden/ noch vanden Capiteyn Herauguiere inde ſententie vermelt iet weet te ſpreken. Zo oock de ſelue Coſmo teghen gheloofweerdighe perſoonen inde vangheniſſe beclaecht heeft dat hy door pijne vele lieden van eeren ten onrechte belaſt heeft.

Daer na is teghen den ſeluen drije gheuanghen extraordinaerlyck / ſecretelyck ende ſonder forme van rechte met grooter vierichept ende haeſte gheprocedeert eensdeels by ſcherpe examinatie ende dreyginghe/ ter preſentie vanden ſcherprechter/ ter plaetſe vande torture/ende eensdeels oock metten banck/ ſonder eenighe voorgaende informatie oft ghetuyghen tot laſte ofte ontlaſtinghe vanden geuangenen ghehoort te hebben/dan alleene den voorſz Andries Schot/ die aenbrengher ende partye is/ ende tſijnen ſchoonſten ende meeſten onſchult de ſake aenghedraghen heeft: Zonder oock den gheuanghenen eenighen eyſch ter vierſchare/ ſomen ghewoone is/ ghemaeckt te hebben/ oft hen laten antwoorden/ noch Procureur/ Advocaet / oft eenighen vrient afte ander Menſche hun laten ſpreken ofte beraden.

Welcke oock mijn Heeren vanden Raedt van ſtate neffens uwe Excell. gheroert

roert

roert heeft aende Magistraet van te Leydẽ schrijuen drye diuersche ernstige briefnen van inhibitien / deffensien eñ surceantien van executie totter tijt dat met naerder kennisse van sake by uwe Excell. anders geordonneert soude zijn: so oock uwe Excell. selue diuersche brieuen te dien eynde geschreuen heeft/ daer mede henlieden de hant gesloten was van voort te moghen gaen.

Allet welck niet tegenstaende / heeft de Magistraet van Leyden dese sake so die belept was gecõsulteert aẽ etlicke geleerde/ vermaerde eñ treffelycke Aduocatẽ vãdẽ Prouincialẽ eñ hoogẽ Radẽ vã Hollãt: hopẽde vã henliedẽ aduijs te verwerũe na hen selfs opinie. De welcke op als wel eñ rijpelyck gelet hebbeñ/ daer in niet ghevonden hebben eenige sake der doot weerdich: gelyck zy oock den gecommitteerdẽ vanden Staten/ aenghedraghen hebben. Welcke ghedeputeerden / sonder last van hare principalen (daer op zy nochtans in mindere saken sich wel wetẽ te beroepen) in dese ghewichtige bloet eñ goetbetreffende/ hebben derren antwoordẽ/ wy binden daer schult in/ dat bloet comme op ons: gelyck de Ouer-priesters/ Schriftgeleerden / eñ Phariseen die voor Pilatum riepen/ hy is den doot schuldich: Zijn bloet come op ons eñ op onse Kinderen: Eñ hebben alsso voortgeuaren ende gheadviseert naer het inhout vanden voornoemden sententien.

Daer toe zy te meer geneycht zijn geweest door den haet generael die zy dragen den genen die zy schelden wtheimsche eñ vremdelingen: Eñ in bysondere aen Valmaer om dat hy een vroom Ouderlinck was der Kercken Christi: aen Cosino ter cause dat hy zijn compaignie by patente van uwer Excell. tegen den danck vandẽ Staten hadde doẽ passeren ouer den bodem vã Hollant/ eñ oock gearresteert seker Hollants Schip dat sond behoorlyc paspoort troc naden Vyant: Eñ aen Maulde om dat hy eñ zyne mede Capiteynen comende wt Sluys seyden vrijelyck datmẽ de Stadt/ die so licht om ontsettẽ was/ moetwillichlyc eñ schandelyc hadde vlatẽ

Om dan de selue sententiẽ ter executien te stellẽ/ zy hebben ter plaetse vande supplicie die openbaerlyck voorden Soldaten eñ den Volcke daer achter staende doẽ lesen / inde absentie vanden drije geuangenen: Vreesende dat zy daer tegen zouden gesept hebben eñ die van leugen ende onrecht ghestraft. Daermen nochtans alle crimminele Vonnissen den misdadighen in vollen Vierschare tsamentlyck voorden Volcke pleecht voor te lesen.

Daer na hebbẽ de geuangenen tegen de oude maniere van doene met verbondẽ Oogen wt de gevangenisse doen brenghen opde plaetse van supplicie.

Alwaer eerst met verbonden Oogen voortgebracht wesende Jacob Valmar/ verclaerde onder andere den Volcke / dat hy gereet was te steruen / maer datmen nochtans hem eñ zijn medegesellẽ ten ongelycke verwesen hadde/ mits dat zy noch oproer/ noch verraderije/ noch bloetstortinge voortgestelt en hadden/ maer alleene wildẽ voorderen de auctoritept van uwe Excell. tot Godes eere / des Stadts eñ Lants dienste. tWelcke hy ooc te vooren in geuangenisse verclaert hadde aẽ twee geloofweerdige Ouderlingen vande Kercke/ nemende daer toe Godt te getuygenisse de heylige Enghelen/ hen daer teghenwoordich/ eñ steruende daer op dẽ doot. Ende alsso hy Valmar meende voort te gaen in zijn propoost eñ het Volc zeer toehoorde/ werdt den scherprechter ghelast hem te verhaesten / eñ wert alsso onthalst: Daer na ooc Cosmo : ende de twee hoofden gestelt op eenen stake : eñ ten derdẽ dẽ Capiteyn Maulde/ wiens Lichaem metten Hoofde begrauen wert.

Dit is alsso geschiet/ niet tegensta ende dat vele Herẽ/ Edelmannẽ eñ treffelycke

persoonē voorde voorsz gevangenē gebeden eñ geinterdiceert hebbē/ so wel aē mijn Heer Graef Maurits/ aendē gecommitteerdē vanden Statē van Hollāt eñ aendē Magistraet van Leyden/ eñ onder anď de wijse eñ hoochgeleerde Justus Lipsius Rector vande Universiteyt vā Leyden/ nz tegenstaeñ dat hy cranc was/ de welcke hen vertoont hebben de gelegenthz ende consequentie/ dz de Coninginne vā Engelāt eñ uwe Excell. door sulcke executie zeere zoudē verbittert wordē/ het gemeyne lant in groot gevaer/ pericule eñ twist cōmen/ eñ den Vyant daer in verblijden. Verhalende voorts de groote diensten hier voortijden ghedaen by wylent den Heere van Mansart Vader vanden Capiteyn Maulde aende doorluchtigen Prince van Orangiē van hooger memorie/ eñ dat hy zijne Vorstelycke genade in zijn meeste noot eē goede somme vā penningē geleent hadde: Dat des selfs Mauldēs twe Broeders hen leven gelaten hadden voorden Vyandt ten dienste vanden Lande / eñ hy selve hadde helpen beschermen de Stadt Oostende in Vlaendre/ daer hy noch de litteeckenen eñ wonden af droech/ eñ lestmael sich vromelyck gedragen tegen den Vyant int beleg der Stadt Sluys: Daerom souden oock de welgeboren Jonc-Vrouwē van Egmond eñ meer andere voor hen geintercedeert hebben / ten hadde geweest datmen hen genoch verseckert hadde dat hy niet en soude gestorven hebben.

Desgelyckx een Edel Jonc-Vrou van Leyden wt medelijden en heeft haer niet geschaemt als een Bruyt aendē Magistraet eñ commissarissen te gaē om den selvē Maulde te houwelycke te begheeren/ eñ also hem vander doot te verbidden. Maer in stede van haer te verhooren oft emmers vriendelyc an te spreken / de cōmissarissen hebben haer onweerdelyck wech gestooten/ eñ gestraft/ seggende/ schaemt ghy niet een verrader ten houwelycke te begeeren? Zonder haer toe te laten voordē volcke opde plaetse van supplicie haer ootmoedich versoec te doen: Daermē nochtans oor ten tijde vanden Hertoch van Alve sommige boosdaders het leven gegeven heeft op tverbidden van eenighe gemeyne Vrouwen.

Na de voorsz sententie is van het raethuys afgelesen het pardoen vandē hoochgeboren Graef Maurits van Nassau: Het welcke meer dient tot onse wtsluytinge eñ belastinge / dā tot voordeel van eenige andere die daer nz in genomt en zijn. Eñ den 30 is afgeroepen onse indaginge/ die wt den pardoen gesloten zijn/ daer by wy gescholden zijn hoofden/ beleyders eñ mededeelige vanden seditieuse eñ oproerigē aenslagen tegen de Stadt aengenomen.

Eñ ten lesten om te beter haer Vyantschap tegen uwe Excell. te betoonē/ hebbē alle den Engelschen verboden eñ belet binnen der Stadt Leydē te commē/ oft daer door te passeren/ in hoe cleyne getale dat het zy.

Hier hebbē wy uwe Excell. (volgeñ heur expres bevel) verclaert de naecte eñ eenvoudige waerhz vande sake/ voorbygaende vele andere treffelycke stuckē eñ redenen/ op dat wy daer door de hertē van onse machtige ende geweldige partyen niet te zeer en souden verbitteren ende uwer Excell. Ooren verdrieten.

Nu dient anders niet dan te betoonen de onrechtveerdicheyt vande voorsz sententien. tWelcke (hoe wel het nu te spade is tegen de doot remedie te versoecken) sal den dooden dienen voor een eerlycken wtfaert/ eñ tot hanthouden van onser aller eere/ goede name ende fame.

Wāt ten eerstē den Magistraet is gebleken dz de voorsz aenslach *re adhuc integra* gantschelycken is verandert/ niet geattenteert/ noch te wercke gestelt. Eñ daerom na rechte niet strafbaer: *Quum nec simplex voluntas aut conatus criminis (quæ etiam*

hic

hic nulla sunt] mereatur capitis supplicium, nisi fortè in solo crimine perduellionis, siue læsæ Maiestatis, vt est iuris notissimi, Ten ware dat die vanden Magistraet van Leyden wilden sustineren dat zy een Maiesteyt hebben: tWelc verre van daer is: Gemerct dat de Staten Generael uwe Excell. ouer alle Magistraten absolute macht gegeuen hebben/ dat oock de Schout selue bouen den Magistraet is: Ende dat hier niet gehandelt en is om de Stadt in handen vanden Vyanden te brengẽ/ maer om die te conserueren onder de behoorlycke auctoriteyt daer zy haer seluen onder begheuen hadde/ ende men haer nv soeckt te ontrecken.

Ten anderen al ware de voorsz aenslach so die eerst geraemt was niet verandert/ maer int werck ghestelt eñ volbracht (dat neen) nochtans conde die so aengerecht wesen dat daer wt geen seditie/ oproer/ noch bloetstortinge en was te vreesen/ door de versekerde ordene die daer in ghestelt was: Als het blijckt wt het voorsz verhael. tWelcke/ hoe wel dat het den Magistraet also duechdelyck gebleken is/ zy by heur sententien verswijgen/ met alle tgene dat het stuck eenichsins soude connen verschoonen. Daer toe gevoecht dat verre het meerderen deel van alle de Borgeren eñ inwoonderen van Leyden de ware Christelycke Religie/ de Coninginne van Engelant/ uwe Excell. ende den weluaren vanden Lande (tot welcken eynde dese sake alleene strecte) toegedaen zijn/ behaluen alleene etlicke vanden Magistraet eñ eenige Hopluyden vande schutterije: Eñ daerom conde lichtelyck zonder resistentie/ oproer/ ofte bloetstortinge wtgerecht worden. Zomẽ by exemple gesien heeft in vele zwaerder aenslagen/ als int vangen vanden Raet van Staten te Brussel/ vanden Hertoch van Aerschot/ Heeren van Rassegem/ Zwevegem/ Mouscron/ Bisschoppen van Brugge ende van Ypere/ ende andere: Item int vangen vanden Heere van Boucle/ Blasere/ den ontfanger Steelant/ ende ander te Gendt/ daer na van Jan van Hembiese eñ York oock te Gendt/ ende in meer andere plaetsen in Hollandt ende elders by dancke van wijlent zijn Princelicke Excell. Van alle welcke vanghen de authuers oock groote eere ende lof behaelt/ ende sonder bluetstortinge oft oproer hun stucken wtgerecht hebben.

Doch waer souden nv sitten de Hoofden vanden Borghemeester Peeter Adriaenssen vanden Secretaris Jan van Hout/ vanden Heere van Noortwijck/ ende van meer ander die ouer de sententie gesceten hebben/ indien men met henlieden so haestelyck hadde omghesprounghen/ doen zy vromelyck (dit segghe ick tot haerlieden eere) met ofte zonder wete/ Oochluyckinge/ oft toelatinge van zijn voornoẽde Princelycke Excell. wederstonden de Spaensgesinde Magistraten? Eñ namentlyck oock tot Amsterdam? Soude niet meest Hollant noch onder het Spaensch jock ende Inquisitie suchten?

Het is desgelycx verre van daer dat de selue aenslach soude ghestreet hebben tot apparente ruine ende onderganck vanden staet der seluer Stadt ende Lande van Hollant (so den voorsz Magistraet believe te zeggen) maer ter contrarien soude aẽgerecht geweest hebben om de Stadt Leyden te brengen in accoort/ liefde ende goede eenicheyt met de Coninginne van Engelant/ ende met uwer Excell. die zy bvde selue sententie kennen alsnoch te zijn Gouuerneur ende Capiteyn Generael deser vereenichde Nederlanden. Welcke eenicheyt ontwijffelyck naer Godt is onse eenighe weluaert/ so de Staten van Hollant by brieuen aen hare Maiesteyt gheschreuen openelyck bekent hebben.

Daerom

Daerom is grootelix te vreesen dat de Coninginne van Engelandt verstaende datmen so om den hals brengt de ghene die hare Maiesteyt ende haren Lieutenāt generael voorstaen eñ anhangen tot beter regeringe eñ conseruatie deser Landen (twelcke zy schandelyc heeten de Stadt Engels te maken) sal tselue niet anders cō nen afnemen/ dan als ghedaen tot hare Maiesteyts groote verminderheyt ende tegen des Landts weluaren.

Daer wt ooc volcht dat hier geen misdaet en is/ noch consequentelick pardoen van noode: maer veel eer hebbē de geaccuseerde verdient geprezen eñ gelooft te zijn/ om dat zy tot des Stadts eñ Landts dienst ghetracht hebben de auctoriteyt van uwe Excell. (die emmers noch niet wederroepen en is) ende de eenicheyt vanden Lande te voorderē: sonder de welcke dese Provinciē ontwijfelyc moetē gescheurt ende in handen vanden Vyandt cōmen: als niet connen verdragen het beuel van zo vele regeerders/ die niemant en sal willen noch connē onderhoorich wesen/ noch zy selue deen den anderen respecteren.

Dien volgende is oock ten onrecht tegen ons als wt den pardoene gesloten geschiet de inroepinghe ende indaginghe: Zo wel om de redenen voorsz/ als oock om dat de zelue daginge naectelyck inhout een merckelyck preiudicie eñ voor-oordeel: want wy aldaer gescholdē worden hoofden/ beleyders/ ende mededeelinge vandē seditieuse eñ oproerige aenslagen. Wat mogen wy dan voort verwachten? Ende hoe zouden wy derren verschijnen voor sulcken rechters/ die alreede van te vooren zulc een voor-oordeel geuen eer wy gehoort zijn? Diemen daer wt wel can mercken formele partyen ende rechters in haer eygen sake te willen zijn: Eñ dat zy geen ander forme van procederen willen gebruycken noch sententie wijsen dan men wt het voorsz voor-oordeel genoch can speuren/ eñ so zy tegen de drije onthalsde gedaē hebben. Niet tegenstaende dat wy ende een yder van ons redenen genoch hebben om ons te defenderen. Daer toe gheuoecht dat het verschijnen voor sulcke Rechters / ende het gaen ende keeren niet veyl noch versekert en is / daer men begindt ab executione.

Maer wy zyn bereyt voor uwe Excell. voorden Raedt van State / oft anders onpartijdige Rechteren daer vooren men vrijelyc verschijnē mach desen aengaenē te rechte te staen. Zonderlinge oock gemerct dese sake immediate aengaet de generaliteyt vanden Lande: Daerō wy ons oock beclagen eñ protesteren/ eñ so verre des noot zy/ voor uwe Excell. eñ voor alle onpartijdige Rechters hebben gheappelleert eñ appelleren by desen vande voorsz schandelyke proceduren/ indaginghe ende alle andere grieuen ghedaen ende noch te doene.

Ende om noch claerder te betoonen dat de pretense Rechters in hun proceduren geen regard met allen ghedragen hebben noch op de Christelycke Religie/ noch op die welstant der Kercken eñ dese vereenichde Provincien / veel min opde rechten/ vrijheden/ priuilegien/ oude hercōmen/ eñ goede costuymen deser Landen: Dat zy oock hier in niet alleen gheuolcht hebben den Spaenschen Raedt/ maer noch veel harder ende wreeder geprocedeert dan opt de Hertoge van Alue gheduerende zijn tyrannisch Gouuernement gedaen heeft: Uwe Excell. sal tselue cortelyck connen verstaen wt de nauolghende teghenstellinghe.

Want gelyck den Raedt van Spaengien wel insiende dat geene republique tsy Ecclesiastiq oft Politiq lange conde bestaen/ ten zy dat de selue voorsien waren mz goede Statuyten Wetten ende Ordonnantien: Ende dat het woort des Heeren

wt

ſint Jaer 1566. ouervloedich aen den dach quam / ende openbaerlyck ghepredict worde in deſe Nederlandẽ/hebben zy aldereerſt(om den loop des voorſz Godlyckẽ woorts te beletten eñ te behinderen) by ſcherpe placcaten verboden die Kercken ordeninge ende alle conſiſtoriſche vergaderingen/ als zijt noemen: Wel wetende dz by faute van vermaninge trooſten ende ſtraffen / ſampt die kercken regeringe/ de ſelue niet lange conde beſtaen. Die van Leyden van gelycke omme den loop des H. Euangeliums te v̄hinderen oppoſeren hen tegens alle goede Chriſtelijcke ordeninghe conform den woorde Godes/ wechnemende die Kerckelycke diſcipline/ fraterniteyt ende eenicheyt: Ende in plaetſe van dien tweeſpalticheyt voedende: tWelck ſekerlyck veroorſaken moet onderganck vande ware Religie.

Den Hertoge van Alue/om te hebben fondament zijnre tyrannie/dede verclarẽ dz die requeſte bydē Heerẽ eñ Edelen vanden Lãde aen die Hertoginne van Parma gepreſenteert om te hebben mitigatie vande rigoreuſe Placcatẽ/ was een coniuratie eñ conſpiratie tegens God/ die religie / eñ den Coninc. Van gelycken alſo eenige goede patrioten/die haer goet eñ bloet tegens den Spaengiaert den voorden Lande opgeſet hebbẽ door de conſideratie onſes jammerlyckẽ ſtants beroert zijn geweeſt met malcander te beraetſlagẽ in wat voegen men den ſtaet vã deſe Landẽ ſoude mogen conſerueren ende die ware Chriſtelycke religie/tſampt onſe rechten/ vrijheden eñ priuilegien tegens den Spaeniaerden beſchreuen / eñ uwe Excell. in zyne behoorlycke eñ wettige auctoriteyt volgende het tractaet met hare Maieſt. gemaect eñ de cõmiſſie uwe Excell. gegeuen te behouden/ſond nochtans daer inne yet ſekers te beſluytẽ / veel min te executeren: So hebbẽ die van Leyden/ omme dẽ Hertoge van Alua hier inne na te volgen eñ haer voornemen te volbrengen/ ooc huer handen te beſmettẽ met onſchuldich bloet/ verclaert ſulcke beraetſlach te weſen conſpiratie ende die als crimen perduellionis ſeu læſę Maieſtatis, geſtraft aen lijf ende goedt.

Den Hertoch van Alue heeft zyn handen geſlagen aen die aller getrouſtẽ tegens der Landen Priuilegien opt ſeggen van eenen delateur ofte aenbrenger. Die van Leyden doen inſgelycx alſo.

Den Hertoge vã Alua heeft den geapprehendeerdẽ Richters gegeuen Spaengiaerts/Italiaenderen ende van deſe Landen. Maer die van Leyden zyn ſelfs iudices ende actores/ zy en hebben niet beſorcht het gemeene beſte als zy voorgeuen/ maer / om den haet die zy tegen die ware Chriſtelijcke Religie / hare Maieſteyt eñ uwe Excell. altijts gedragen hebben / zijn zy gevreeſt geweeſt dat zy van haer adminiſtratie gheſtelt ſouden moghen worden / daer by hem oock vermengt hebben gants ongequalificeerde perſoonen/ daer toe van heure principalen niet ghelaſt eñ den welcken volgens de rechten ende priuilegien vanden Lande niet toe en quam die ſake vande juſtitie eenichſins haer tonderwinden: Waer onder oock twee volle Broeders geuonden worden/ ende vele die ſelue in Engelant ghereyſt zijn om uwe Excell. herwaertſouer als Gouuerneur te brengen.

Den Hertoge van Alue ſocht getuyghen/ omme den gheuangenen te doen ouertontſchappen. Die van Leyden doen den geuangenen met onmenſchelycke tormenten wtdringhen vele ſaken die zy noyt ghedocht hebben.

Den Hertoge van Alue maecte den gheuanghenen forme van proces/ gund hen Procureuren ende Aduocaten omme haer ſaken in rechten te verdedigen/ ooc tijt om theurder defenſie productie van getuyghen te doen. Die van Leyden hebben

niemant byden gevangenen commẽ laten/hun tijt noch stont gevende omme haer sake te defenderen/ veel min omme hen te beraden/ sonder forme van proceduerẽ: Tegens den rechten ende privilegien vanden Lande van Hollant ende die bevelen uwer Excell. ende Rade van Staten/ daer by hen de hant ghesloten was/ die sententie ende executie verhaestende. Daer nochtans de sententie vermelt van seker belosten Cosmo ghedaen ende van Contra-brieven ghesonden aenden Capiteyn Maulde: Ende dat ontwijfelyck de gevangenen geallegeert hebben het veranderẽ vanden raetslach/ die ooc noyt eintlyck besloten en was: Ende meer ander feyten ende secreten moghen ontdect hebben: Door tbleyt/ deductie eñ verificatie vanden welcken/ men hadde connen geraken tot meerder verclaringe vande waerheyt eñ hun onschuldinghe: Hadden de rechters de selue naerder ondersocht/ ende de ghevanghenen tot thoone gheadmitteert.

Den Hertoghe van Alue iemant gecondemneert hebbende heeft de sententie int openbaer voorden Volcke ten aenhooren vanden gecondemneerden doẽ voorlesen Die van Leyden hebben sulcx gedaen in absentie vanden ghecondemneerden/ om datse daer teghen niet en soude connen zegghen.

Den Hertoge van Alue zyne sententie executerende heeft den gecondemneerden doen brengen ter plaetse haerder supplicie met open ooghen/ dat zy de plaetse ende Volcke mochten aenschouwen/ ende emmers met vrijen gesichte ter dootwaerts gaen. Maer die van Leyden brengen den gecondemneerden ter doot met verbonden oogen/ op dat zy den Volcke niet siende/ noch wetende of zy openbaerlyck of heymelycken gheexecuteert souden worden/ gheen middel hebben souden in haer uterste den Volcke die waerheyt ende gelegentheyt vander sake te verhalen.

Het is leden vier oft vijf jaren dat Cornelis de Hooge wert gevangen inden Haghe om dat hy uytghemaect wesende vanden Coninck van Spaengien hadde begonnen aen te rechten een openbare verraderije ende conspiratie tegen den Lande. Daermen/ niet tegenstaende de leelicheyt vanden stucke/ niet so onordentlyck mede omme ghegaen heeft/ maer den provincialen Raedt van Hollandt selue de kennisse gelaten. De welcke den gevangen int lange ghehoort hebbende in zijn defensie naer lange informatie ende volle kennisse van saken hem hebben opentlyck in zijn presentie gecondemneert onthooft ende ghequartiert te wesen.

Nademael dan al tgene voorsz is tegens der Landen privilegien/rechten eñ ghebruycken met grooter tyrannije dan oyt die Hertoge van Alue in dese Landen gebruyct heeft/ can uwe Excell. hier uyt mercken dat dese ghesellen die der Landen privilegien/ gerechticheden/ vrijheden/oude wel herghebrachte costuymen/ altijts inde mont hebbẽ/ geen dinck minñ ter herten nemen dan de selue: Maer dat zy die alleen tot een momaensicht gebruycken/ omme der goeder ingesetenen herten van hare Maiesteyt eñ uwer Excell. te alieneren eñ tontreckẽ: Voorstellende als of de meyninge van hare Maiesteyt ende uwe Excell. ware die selue privilegien te willen benemẽ: daer nochtans die gonste van hare Maiesteyt eñ uwe Excell. gheheel anders uytwijst. Maer en can uyt desen ganschẽ handel niet anders beslotẽ worden dan dat zy soecken die Spaensche Heydenen in des Heeren erfdeel in te laten eñ zijnen Wijngaert den wreeden Dieren voor te stellen/ oft emmers die Landẽ te houden in een gheduerige twist eñ Oorloge/ omme duer middel van dien selfs meesters blijvende in een turbulent water te visschen/ eñ also over den ingesetenen vã den Lande naer haren wil alle te tyranniseren. Waer toe zy wel bemercken niet

te comment

te comen geraken/ so lange hare Maiesteyt met haer hulp ende gonst/ ē u Excell.
met wettige auctoriteyt dese Landen sullen bystaen. Behaluen dat zy wel weten
dat hare Maiesteyt onder tbeuel van uwe Excell. macht ē middel heeft om niet
alleen de Spaensche tyrannie in corter tijt wt dese Landen te verdrijuen/ maer oock
alle onbehoorlycke middelen ende concussien te doen cesseren. Weten oor wel dat
het een sonderlycke genade is als Godt den Heere den Landē geeft een Godsalich
Coninck/ Vorst ofte Prince/ ē dat sulcx een seker teeckē is van zyne barmherticheyt
Waer toe ons anderen die Historien des Coninck Josie ē andere Godvruchtige
Coninghen zijn dienende. Want hoe wel Godt den Heere zeer ouer zijn Volc om
haer sonden vergramt was / ende haer vele quade dingen door zijn Propheten ende
Dienst-knechten voorseyt hadde/ so heeft hy nochtans de selue plagē/ het leuen des
Coninck Josie opghehouden. Al twelcke dese wel wetende ē insiende / so soecken
zy niet anders dan het Herte van hare Maiesteyt ende uwe Excell. teghens dese
Landen te verbitteren ende af te keeren / omme also tot een vande twee voorsz eynden te gheraken. Waeromme wy Remonstranten met allen vromen Christenen
ende ingesetenen deser Landen ootmoedelyck Godt Almachtich / hare Maiesteyt
uwe Excell. ende allen vromen Heeren/ Potentaten/ Ouericheden/ als Dienaren
des leuendigen Gods/ bidden/ dat haer gelieue door hare wettighe middelen hem
teghen soodanighe persoonen te stellen/ ende de selue in haren eersten aenvanck (eer
die meerder cracht crijcht) een breydel ende toom te stellen / ē allen vromen Christenen teghens soodanighen ghewelt in haer protectie ende sauuegarde te nemen:
ende de sake also helpen beuoorderen/ dat Gods Rijck/ hare Maiesteyts eere/ uwer
Excell. naem vermeerdt / die ware Christelycke Religie/ die welstant rechten/ vrijheyden / priuilegien deser Landen onder de gehoorsaemheyt van hare Maiest. ē
uwe Excell. geconserueert ende behouden blijuen. Met sulcke discretie nochtans
(want wy gheen wrake en begeeren/ maer die Godt opgeuen) dat uwe Excell. gelieue de goede Stadt Leyden ende gantsch Hollant wijselyck ende genadelyc
zo te conserueren / ende in goede eenicheyt te houden: Dat zy door haer
eyghen tweespalt niet en connen te verwoesten/ ende de ware
Christelycke Religie (daer toe noch den meerderen deel vā
herten geneycht zijn) in andere Landen niet en comme te verhuysen. tWelck de goede Godt/
door zijn barmherticheyt wil verhoeden. AMEN.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

